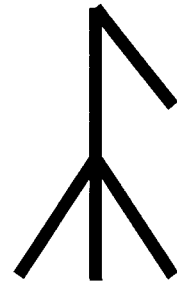


SOINISTEN PUUMERKKI

SOINISTEN SUKUSEURAN LEHTI NRO 2

24.7.2004



SINCE 1541 ON
THE ISLE OF
SOISALO



SUKUKOKOUS KUOPIOSSA LAUANTAINA 24. 7. 2004

OHJELMA:

- 10.00: Ilmoittautuminen
Hotelli Savonia, Kuopio
- 11.00: Sukukokous, *Hotelli Savonian auditorio*
Sukukokouksessa pidetään seuraavat esitelmät:
Kasvatustieteen tohtori Pauli Arola: Mikael Soinisen elämäntyö
Jouko Soininen: Kaavin Soiniset
- 13.30: *Lounas ja kahvit Hotelli Savoniassa*
- 15.30: *Siirtyminen linja-autolla Ukko - laivalle tai omalla autolla Alahovin viinitilalle*
- 16.00: *Ukko - laiva lähtee Alahovin viinitilalle*
- 16.30: *Ukko laiva saapuu Alahovin viinitilalle*
- 16.30: *Risto Hallman: Viinitilan esittely*
- 17.30: *Yhteislaulua sekä viinitilan antimien nauttimista*
- 19.00: *Rantakala ja nokipannukahvit*
- 20.00: *Paluu Ukko - laivalla Kuopioon*
- 20.30: *Linja-autokuljetus Kuopion satamasta Hotelli Savoniaan*

KUOPIJOON ... KUOPIJOON...

Historia on ollut yleensä hallitsijoiden, vallankäyttäjien ja suurmiesten historiaa. Uskonto, aatteet ja ajanvirtaukset ovat antaneet taustoja tapahtumille.

Viime vuosikymmeninä ovat tulleet suosituiksi kertomukset pienyhteisöistä ja tavallisista ihmisistä ajan tapahtumien keskellä. Kertomuksen kohteena on voinut olla pitäjä, kylä, asuinalue, suku, suvun jäsen muiden suvun jäsenten joukossa tai talo. Näissäkin teoiltaan merkittävät tai poikkeavat henkilöt ovat saaneet muista erottuvan merkityksen.

Soinisten sukuseuran piirissä ja seuran tarkoituksellakin johtuen on ilmennyt tarve ja halu saada aikaiseksi sukuhistoria selvittämään menneisyyttä, sukujuuria, asuinpaikkoja, tapahtumia ja tekoja. Historian aikaansaamista suvun jäsenten käyttöön tullaan käsittelemään kesällä 2004 Kuopiossa pidettävässä sukukokouksessa. Toimikunnan keskuudessa on aloitettu asian valmistelu.

Sukukokouksen paikkakunta ei esittelyä kaipaa. Se on ollut suurelle osalle sukua ainoa kaupunki. Sinne on tultu veneellä, laivalla, hiihtäen, hevosella tai nykyaikaisemmilla kulkuvälineillä. On käyty torikauppaa, käyty tammimarkkinoilla ja tuotu maitoa meijeriin. Monelle se on antanut työtä, oppia ja terveydenhoitoa.

Heinäkuun sukukokouksessa voimme verestää muistoja ja tutustua nykyiseen kaupunkiin. Toivon runsasta osanottoa ja antoisaa yhdessäoloa.

Pentti Soininen
esimies

SOINISTEN SUKUSEURAN HALLINTO 2003 – 2004

Sukuseuran esimies: Pentti Soininen
osoite: Vuorelankatu 16 B 7, 70300
Kuopio

Esimiehen varamies: Jouko Soininen
osoite: Satamatie 160, 77700 Rautalampi
tai A779, Ivalon Matti, 99800 Ivalo

Sukuseuran sihteeri ja rahastonhoitaja:
Timo Soininen
osoite: Lamminkatu 39, 87150 Kajaani

**Sukuseuran lehden Soinisten
Puumerkin päätoimittaja:**
Liisa Soininen
osoite: Kortterinne 2 A 6, 40630 Jyväskylä

**Sukuseuran internet-sivujen web-
master: Kaisa Soininen**
sähköposti: kaisa.soininen@Nice-
business.com

**Vuoden 2004 sukukokousta valmisteleva
toimikunta:**

Veli Nykänen, osoite: Satamatie 6, 71750
Maaninka
Matti Soininen, osoite: Kumpulantie 90,
71330 Räsälä
Simo Soininen, osoite: Peuramäentie 3 K
37, 02750 Espoo
Saara Soininen, osoite: Puutarhatie 7 A 1,
73500 Juankoski
Annikki Pekkonen, osoite: Kalliontie 14
B 11, 79100 Leppävirta
Jukka-Pekka Soininen, osoite:
Juonionlahdentie 50, 71330 Räsälä

Sukuseuran tilintarkastajat:
Hannu Soininen, osoite: Kumpulantie 90,
71330 Räsälä
Ari Soininen, osoite: Juonionlahdentie 30,
71330 Räsälä

Soinisten sukuseuran internet-sivut:
<http://www.genealogia.fi/sukus/soininen/>

MIKAEL SOININEN

Helsingin yliopiston kasvatustieteen laitoksen kotisivulla olevasta artikkelista muokaten kirjoittanut Simo S. Soininen, filosofian maisteri, eläkkeellä



Mikael Soininen (vuoteen 1907 Johnsson) (1860-1924) epäilemättä vakiinnutti saksalaisen filosofin ja peda-

gogin Johan Friedrich Herbartin (1776-1841) luoman kasvatustieteen maahamme. Soinisen elämäntyölle oli ominaista hänen pitkäaikainen työpanoksensa opettajankoulutuksen, kansansivistyksen ja raittiuden hyväksi henkilökohtaisena ylimääräisenä professorina 1907-1917 sekä Kouluylivaltuutuksen ylijohtajana ja ministerinä 1918-1920, jolloin hän mm. aktiivisesti

vaikutti yleisen oppivelvollisuuslain syntyyn 1921.

Soininen syntyi Kuhmoniemiessä piispanpoikana Mikael Johnssoniksi ja on samaa ikäluokkaa kuin Waldemar Ruin (s.1857). Tieteellisen uransa hän aloitti suorittamalla kandidaattitutkintonsa jälkeen vuonna 1883 opintomatkan Amerikkaan

tutustuakseen "uuden maailman" koulutukseen. Matkan seurauksena ilmestyi vuonna 1887 hänen väitöskirjansa *Koulutoimesta Pohjois-Amerikan Yhdysvalloissa*. Kirjassaan Soininen esitti ajatuksia yleisestä oppivelvollisuudesta, kansansivistyksen kohottamisesta, kansalaiskasvatuksesta demokraattisen yhteiskunnan hyväksi sekä yhteisopetuksesta. Kotiin palattuaan hän jatkoi opettajan työtä nimenomaan yhteiskoulussa. Soinisesta tuli kasvatustieteen ja opetusopin dosentti 1891.

Toinen ja merkittävämpi kausi Soinisen kasvatustieteellisessä työssä sai alkunsa hänen tutustuttuaan Ruinin väitöskirjaan *Om karaktärsbildningens didaktiska hjälpmedel*, joka ilmestyi samana vuonna kuin hänen oma väitöskirjansa. Soinisen mukaan Ruinin Herbart-tutkimuksella oli hänelle käänteentekevä merkitys. Näkemys, että kouluopetuksen tehtävänä on myös kasvattaa tahtoa ja sitä kautta ihmisen siveellistä luonnetta eikä ainoastaan keskittyä tietämiseen ja ymmärrykseen, muodostui Soiniselle ratkaisevaksi. Tämän seurauksena Soininen teki uuden opintomatkan Jenaan, missä herbartilaisuuden saksalainen johtomies, professori Wilhelm Rein toimi. Kotiin palattuaan 32-vuotiaasta Soinisesta tuli kasvatustieteellisen keskusosaston puheenjohtaja.

1890-luvulla hän julkaisi ajatuksiaan mm. kansakoulusta pohjakouluna, opettajankoulutuksesta sekä oppivelvollisuudesta. Näinä vuosina hän loi pohjaa tulevalle toiminnalleen opetusopin edustajana ja koulupoliitikkona. Soinisen omat, ensimmäiset herbartilaisesti suuntautuneet tutkimukset julkaistiin 1890-luvun puolivälissä (*Yleinen kasvatusoppi*, 1895.) Tämä teos muodosti, yhdessä hänen opetusopin kirjojensa kanssa (*Opetusoppi, I-II*), perustan hänen herbart-zilleriläisen kasvatustieteen vaikutuksesta syntyneelle näkökannalleen vuosisadan. Yksi vaikuttava

tekijä näiden ajatusten leviämiseen oli, että Soininen oli nimetty Heinolan opettajaseminaarin johtajaksi 1900. Siellä hän vaikutti vuoteen 1907 asti, jolloin hän professori Ruinin ehdotuksesta sai henkilökohtaisen ylimääräisen professuurin. Tämä tapahtu opetusopin toisen osan ilmestyttyä v. 1906. Teoksen, jota Ruin arvosti suuresti. Soinisen kirjoja luettiin yleisesti maamme opettajaseminaareissa aina 1940-luvulle asti. Niillä, jotka ovat käyneet kansa- tai peruskoulunsa ennen vuotta 1980 on hyvin suurella todennäköisyydellä ollut opettajia, jotka ovat saaneet oman koulutuksensa Soinisen opetusopin mukaan

Professorikautenaan Soininen vaikutti moniin käytännön koulukysymyksiin ja politiikkaan. Muun muassa hän asettui ehdolle (edistyspuolue) eduskuntavaaleissa 1907, jolloin hän myös tuli valituksi. Tässä vaiheessa hän myös vaihtoi nimensä Johnssonista Soiniseksi. Raittiuskysymykset kiinnostivat häntä edelleen, hänestä tuli sivistysvaliokunnan puheenjohtaja, eduskuntaryhmän puheenjohtaja, puoluehallituksen jäsen ym. Koko uransa ajan hän oli myös aktiivinen toimitusjäsenenä Valvojassa, Kasvatusopillisen yhdistyksen aikakauskirjassa, Kansakoulun lehdessä sekä Kasvatus ja Koulu –lehdessä.

Vuonna 1917 Soininen päätti yliopistouransa kokonaan ja siirtyi täysin hallintoon ja politiikkaan. Hänestä tuli Kouluylivaltiosihteerin ylijohtaja 1917 ja kirkollis- ja kouluministeri vuosina 1918 - 1920. Näinä vuosina hän toimi aktiivisesti mm. kieltolain sekä yleisen oppivelvollisuuslain puolesta. Nämä kysymykset olivat kiinnostaneet häntä koko hänen elämänsä ajan. Voidaan hyvinkin todeta, että Soinisen ajatukset kansakouluopettajien koulutuksesta toteutuivat 1974, jolloin opettajankoulutus siirtyi yliopistoihin. Kuriositeettina mainittakoon että Mikael Soinisen ehdotuksen mukaan **Helsingin yliopisto** sai nykyisen nimensä vuonna 1919.

Mikael Soinisen erittäin laajan ja seikkaperäisen elämäkerran ”*Mikael Soinisen elämä*” on kirjoittanut professori **Aarni Voipio** (1944, 675 tekstisivua, lisäksi liitteet ja **sukutaulu**). Tähän sopii lainata hänen tutkimuksensa ensimmäinen sivu lähes sellaisenaan.

”Mikael Soininen oli sanan kauniissa merkityksessä kansanmies ja oli sitä koko sydäimestään. Hänen ajatuksensa jännittyi enimmän ja hänen sydämensä tunne sai lämpimimmän hehkun, kun kysymyksessä oli kansan, koko kansan ja erityisesti vähemmälle osalle jääneen kansanaineksen asian ajamiseen. Ehkä tämä oli osittain syynä se, että hän itse toisaalta polveutui suoraan Suomen kansasta, toisaalta useista sellaisista Suomen miehistä, jotka edellisissä polvissa olivat eri aloilla pyrkineet auttamaan Suomen kansaa eteenpäin.

Isänsä puolelta Mikael Soininen oli vanhaa savolaista maanviljelijäsukua. Sukunimi Soininen esiintyy muodossa ”Sojnenen” jo Savon vanhassa maakirjassa vuodelta 1561 Soisalon saaren asukkaiden joukossa, ja 1600-luvun lopulta alkavat varmat henkilötiedot samalla saarella ja samalla kulmakunnalla ja samalla kulmakunnalla Leppävirran pitäjässä asuneista Soinisista. heistä Johan Soininen, joka oli syntynyt 1797, pääsi sitten opin tielle ensin Kuopion triviaalikouluun vuosiksi 1813-1816 ja sen jälkeen Turkuun, suoritti ylioppilastutkinnon 1816, vihittiin papiksi 1821 ja määrättiin kirkkoherran apulaiseksi omaan kotipitäjäänsä Leppävirralle. Näin oli vanhasta talonpoikaissuvusta muudan haara suuntautunut virkamiesten säätyyn”.

Sukukokouksessamme Mikael Soinisesta luennoi joulukuussa 2003 kasvatustieteen tohtoriksi väitellyt Helsingin yliopiston opettajankoulutuslaitoksen lehtori **Pauli Arola**, jonka väitöskirjan nimi on ”Tavoitteena kunnan kansalainen”.

ELÄMÄ ISÄNMAALLE – Helena Soinisen kertomaa



Kuva TK - A. Lindbergin piirrossarjasta "Vainolaista vastaan": Konekivääriryhmä Itä-Karjalan korpitaisteluissa

Rakas poikamme ja veljemme, Korpraali Taavi Alfred Soininen syntynyt 24.9. -21 Vehmersalmella, uhrasi nuoren elämänsä isänmaan vapauden ja Suur-Suomen puolesta, haavoittuen Syvärin rintamalla 29.12. -41 ja kuoli kenttäsairaalassa 2.1. -42."

*"Nyt päättyi taistos ehkä liian varhain,
sait aseesi laskea pois kädestäs'
ja isänmaalle antaen elämäs',
juur' silloin kuin Sun voimas oli parhain."*

Nämä olivat otteita iso-setäni Alpon kuolinilmoituksesta. En itse häntä koskaan saanut tavata, mutta ukkini Martti Soininen kertoi hänestä usein. Alpo-setä eli aina sukuni tarinoissa. Ja jotta hän ei nytkään unohtuisi meiltä nuoremmalta sukupolvelta, halusin kirjoittaa hänestä sukuseuramme lehteen.

Otteita Alpo-sedän rintamakirjeistä omalle tädilleen...

"2.11.41.

Rakas täti!

Terveisiä täältä korvesta. Olen tosiaankin tosi korvessa. Kylään on matkaa 10 km takaisin päin ja toiset 10 km eteenpäin aivan korpitietä. Edessä on ryssä lujasti. Mistä Siperiasta ne lieneekin tulleet. Pirun mustaa ja silti nuorta miestä. Ei niistä piruista taida päästä eroon. ... Joukkueenjohtaja haavoittui käsivarteen, olin hänen lähettinsä. Sitten jouduin komppanianpäällikön lähetiksi. Ei tää paljon sen kummempi homma ole kuin entinenkään. Meitä on kaikkiaan viisi lähettiä, joten hiljaisena aikana on helpompaa, mutta auta ja varjele taisteluaikana. ... Terveenä olen ollut ja hyvin voin muutenkin. Sain kotoa kirjeen ja paketin taas pari päivää sitten. Silloin kun tulee paketit, syön niin hurjasti, että tulee kipeäksi. ... Ei muuta kuin näkemiin! Alpo."

"25.12.41.

Rakas täti!

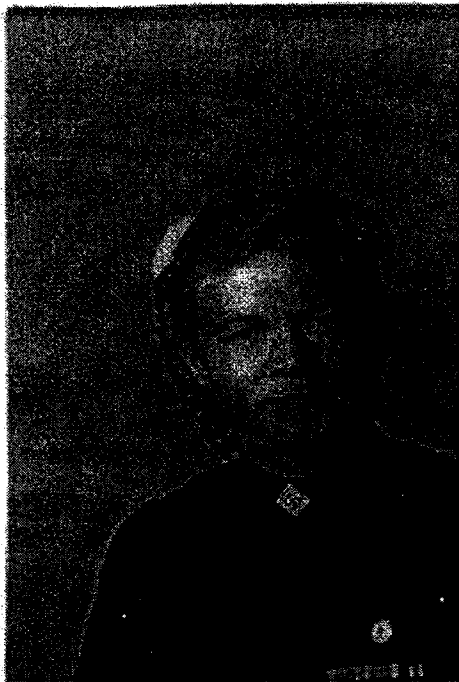
Kiitos joulukortista, jonka sain muutama päivä sitten. Nyt on joulukuun ja kun on aikaa niin rupesin sinulle kirjoittamaan. Saimme eilen Joululahjapaketiit, yksi paketti mieheen. Sisälsi kirjoituspaperia, saippuaa, kampa ja peili. Joulu on täällä niin kuin muuallakin. Pappi kävi täällä korvessa meille pitämässä puheen. Kerkesimme juuri saada teltan pystyyn. Katsos, kun monta yötä jo oltiin puunjuurella. Jalat märkinä, mutta silti eivät jalat paleltuneet. Paremminkin täällä kestää pakkasta kuin ennen siviilissä. Kotoa lähetyistä joulupaketeista sai ryssäkin osansa. Katsos, kun korsusta tuli niin kiire lähtö, että ei kerinnyt kaikkea ottaa mukaansa. Minulta jäi puolet kaakuakin, voita vähän, siviilileipä, paistettua lihaa ja tupakkaa. Mantelit, kahdet sukat, jalkarätit ja kaksi taskulamppua jäi myöskin. Ryssä hyökkäsi suurin voimin meidän aseisiin takaa päin. Pääsimme pienin tappiopin siitäkkin paikasta. Pari miestä meiltä jäi vangiksi, mutta ryssiä kaatui meidän komppanian kohdalta toista sataa. Pinna komppania ampui ryssiä pimeässä yli 40 miestä. Katsos, kun muuten ei nähnyt niin toinen näytti taskulamppulla valoa ja kaveri ampui. Tällä tavalla ei ole ennen sotaa käyty. Muutamat ryssistä syttyi tuleen paljosta ampumisesta. ... Hyvin olen voinut. Vähän vain on saanut nukkua. Viime yönäkin puoli kolmeen Kauhun teltassa. Minun piti hommata hänelle taas ryssälinen pistooli. Kerran hommasin hänelle ryssän tossut ja kokarteja. Aina täytyy yöllä juosta hänen asioillaan. Ei muuta kuin näkemiin!



Kuvassa ukkini Martti (oikealla) veljensä Alpon kanssa. Kaverukset istuvat Juonionlahden tuulimyllyn rappusilla 1930-luvun alussa

Tarkoituksenani oli haastatella ukkini siskoa Helena Soinista Alpo-veljensä asioista, mutta kerronkin nyt Helena-tädin tarinan, sellaisena kuin hän sen minulle kertoi haastatellessani häntä 8.12.2002 Kuopiossa. Kuten kaikki, joilla oli ilo Helena-täti tuntea, tiesivät hänet kovaksi puhumaan. Sukulaiseni naureskelivat, ettei useampikaan pikakirjoittaja riittäisi saamaan hänen tarinaansa ylös, kun hän innostuisi puhumaan. Niinpä lähdin ukkini toisen siskon Maija Soinisen luota alakertaan Helena-tädin luo mukanaan nauhuri ja pussillinen kasetteja. Olin valmistautunut muutamalla kysymyksellä haastatteluun, kuten Helena-täti oli minua neuvonut, mutten ehtinyt kuin yhden esittää. Istuimme Helena-tädin hämärässä keittiössä pari tuntia, jonka aikana kerkesin vaihdella nauhoja ja mummisemaan muutaman kerran myöntävästi, hän hoiti puhumisen. Seuraavassa Helena Soinisen tarinaa sota-ajalta.

Alpo oli komppanian päällikkö Juutilaisen (Marokon Kahu) lähettinä. Alpo oli kerinnyt käydä keskikoulun, Lyseossa oli keskikoulu päätynyt ja sitten hän joutui armeijaan, joutui asevelvollisena Kontiolahden varuskuntaan ennen talvisodan päättymistä. Helena sai komennuksen 16.6.41 ja lähti junalla menemään. Punaiselta Ristiltä oli tullut kirje, jossa sanottiin, että pitää lähteä 24 tunnin sisällä junaan Kontioniemen parantolaan, matkalippu oli mukana. Joensuun asemalla oli armeijan kuorma-autoja, joista yhden kyytiin Helenakin nousi ja saapui yöllä parantolaan. Parantolan juhlasalissa oli paljon lottia ja sinne Helenakin opastettiin nukkumaan.



Kuvassa Helena Soininen

Samalla varuskunta tyhjennettiin ja asevelvolliset komennettiin kohti Raja-Karjalaa. Seuraavana aamuna ruvettiin järjestäytymään. Helena aloitti kenttäsairaalan 22 a:n ylihoitajana. Emäntänä toimi Aino Turtiainen, jota Helena kuvaa enemmän kuin ammattipäteväksi ja aarteeksi, koko sodan aikana. Kun käytännön järjestelyt oli saatu valmiiksi heidän määrättiin siirtyä Enon kunnan sairaalaan, joka oli ensimmäinen etappipaikka.

Siellä kenttäsairaalassa 2.1. oli Alpo kuollut. Hän oli haavoittunut kaksi kertaa Syvärin takana Ostan suunnalla, ensin ranteeseen ja kun oli noussut, oli luoti mennyt solisluun alta selkään ja sieltä läpi vioittaen keuhkoa. Suonenjokelainen Kauko Rossi kertoi Helenalle, että Alpo-veli oli kuollut samaan huoneeseen, jossa he sillä hetkellä olivat, oven suussa olevaan sänkyyn. Oli ollut päivällisaika ja lotat olivat tuoneet velliä Alpolle, jolloin hänelle oli tullut kova yskän puuska, verta oli tullut ja siihen Alpo oli tukehtunut. Rossi oli nähnyt Alpon kuoleman. Myöhemmin Helena oli mennyt ulos katsomaan millaista siellä oli. Kyhätyistä laudoista oli tehty koppi, jossa oli jäätyneitä ruumiita. Siellä oli ollut Alpo-veli, jäätyneenä toisten ruumiiden joukossa, jalat ovelle päin. Jalassa oli ollut nililappu, lintu tai hiiri oli käynyt syömässä nenän päätä. Helena oli mennyt väepelin luo ja pyytänyt ruumiiden kuljetusta Äänislinnaan, missä oli ruumiiden evakuoimiskeskus. Ruumiita ei ollut voitu kuljettaa aiemmin lumimyrskyn takia, nyt oli jo 10. päivä.

Seuraavaksi Helenan kenttäsairaala siirtyi Tohmajärvelle, Heinävaaran koululle. Heinäkuun 10. päivä alkoi hyökkäys,

jolloin Sortavalan valtauksen aikaan tulivat ensimmäiset haavoittuneet. Tohmajärveltä muutettiin Uuteen Värtsilään, josta taas Suistamon Kulmalahteen, jossa venäläiset olivat asuneet sotien välissä. Siellä oli niin paljon lutikoita, että potilaat piti ensin laittaa ulos teltaan. Siellä ei oltukaan monta päivää. Sieltä siirryttiin Suistamon kirkolle, jossa oli lepotaukoa.

Sieltä siirryttiin rajan pintaan lähelle Salmia, Ylä-Viteleen koululle. Aunuksen valtauksesta seurasi paljon haavoittuneita ja kenttäsairaala siirtyi mukana. Aunuksessa saatiin täydellinen venäläinen sairaala. Aunuksessa oltiin 10.9.-10.1. Jolloin tuli komennus siirtyä koko Aunuksen kannaksen halki Petroskoihin Äänislinnaan ja eteenpäin Äänisen rantaa pitkin Syvärille. Aavan Äänisen rannalla, Ruoppo-ojalla oltiin kaksi ja puoli vuotta. Professori ja reservikapteeni Viljo Holopainen tuli miehinensä Vehmersalmelta ja Riistavedeltä Varkauteen laivalla ja Varkaudesta junalla Kontioniemen metsään. Eräs luutnantti Eskelä, johon Helena oli tutustunut talvisodassa, tuli näyttämään jalkaansa Enon kunnan sairaalaan ja sanoi: Kuulkaas neiti Soininen, teidän veljenne Jukka on leiriytynyt tähän lähelle, ovat tuolla metsässä, rintamalle menossa. Oli sellainen ns. hiljainen hetki, juhannusaatto, Helena lähti ystävättärensä kanssa etsimään Jukka-veljeä metsästä. Löydettyään Jukan Helena kutsui hänet ja Viljo Holopaisen, joka oli Helenan koulutoveri, sekä kaksi muuta poikaa saunomaan sairaalalle. Helena ja pojat istuivat sauna kahveilla, kun tuli soitto, että kiireellä yksikköönne, yksikköönne lähtee liikkeelle, ja niin pojat lähtivät metsään.

Kun ei ollut kaivoja juotiin koko aika Äänisen aaltoja. Monien kovien hetkien kautta, juhannuksen aattona lähettiin palaamaan kohti Suomea, rintama hiljeni... Helena jäi viivytysporukkaan. Toiminta alkoi, kun venäläiset olivat nousseet Laatokalta. Tämän ryttäkän jälkeen tultiin Uuteen Värtsilään, joka oli suurin haavoittuneiden hoitopaikka, potilaita oli yli sata silloin. Tämä oli vaikeinta aikaa, autoja ei ollut eikä potilaille saatu kuljetuksia Joensuuhun, mutta siitakin selvittiin. Sen jälkeen paikkaa vaihdettiin vielä monta kertaa. Viimeiseksi paikaksi jäi Niuvanniemen koulu, jossa kenttäsairaala purettiin. Emäntä teki ruuan, kenttäsairaalan tavarat kaikki pestiin ja tehtiin inventaario. Tähän päättyi tämä sota, jouluksi pääsi kotiin. Helena oli ollut Talvisodassa Ilomantsin rintamalla 9 kk kenttäsairaalassa, joka oli hänen mielestään "lastenleikkiä tähän sotaan verrattuna", kuin kenraaliharjoitus. Kenttäsairaala muutettiin sodan aikana 14 kertaa.

Nyt ovat kaikki sisarukset poissa, Maija-täti lähti viimeisenä, tämän vuoden tammikuussa... On vielä monta tarinaa kirjoittamatta...

Helena Soinisen haastattelusta ja Alpo Soinisen rintamakirjeistä jutun koonnut: **Liisa Soininen**

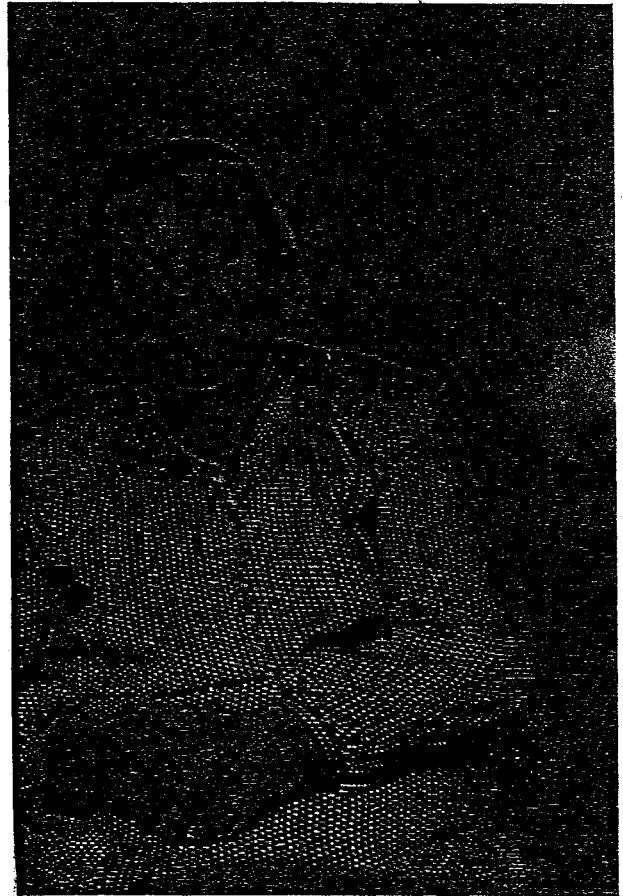
MIKKO MIETTISEN MUISTELUT



Aaro Aaronpoika Miettinen

Isäni Aaro Aaronpoika Miettisen syntymästä tuli kuluneeksi Ollin päivänä 29. heinäkuuta 1998 tasan 100 vuotta. Ukkini, talollinen Aaro Miettinen (1859-1933) lähti Mariansa kanssa Siilinjärven Kasurilasta Vehmersalmen Räsälään 1897. Myöhemmin kävi ilmi, että tilalta oli vaikeata löytää vettä karjalle. Kun talo paloi poroksi 1901, katsoivat isovanhempani parhaaksi etsiä vielä uuden tilan. He saivat ostetuksi Vehmersalmen Juonionlahden nro 5 Saviahon. Hulppea tupa ja kamari rakennettiin Sotkanselän yli uitetuista hirsistä. Velkaa tehden rakennettiin, peltoja raivattiin. Kerrotaan kylällä puhutun Miettisten takertuvan velkoihinsa. "Kohta Miettiset lähtöö..." Mutta Miettiset eivät lähteneet Saviahosta ennen vuotta 1981, jolloin kyntäjät loppuivat.

Äitini Anna Miettinen, syntynyt Soininen, Vehmersalmen Puutosmäen Kuoppaharjun tyttöjä, oli hyvin lahjakas, todistus miltei pelkkiä kympejä.



Anna Miettinen os. Soininen

Opintokerhotoiminta oli siihen aikaan voimallista ainakin Puutosmäessä. Isäni luki ja suoritti Kotikasvatusyhdistyksen tutkintoja vuosina 1917-1926. Kuopion läänin maaherra Ignatius antoi talollisen pojalle Aaro Miettiselle oikeuden toimia raittiuspoliisina 1.6.1927 alkaen. Kuopion piirin nuoremaksi konstaapeliksi hänet nimitettiin 1.5.1927 ja siinä tehtävässä hän palveli eroamisikänsä (60 vuotta) saakka 29.8.1958.

Isäni osallistui suojeluskuntatoimintaan sekä Vapaussotaan 1918. Isän rintamatovereihin kuuluivat mm. leppävirtalaiset Antti Kilpeläinen Saahkarlahdesta ja Eino Koponen Mustinmäeltä, molemmat myöhemmin tunnettuja kunnallismiehiä.

Poliisin palkka oli pieni. Perheessämme oli neljä lasta: minä Mikael 1924, Anna-Liisa 1928, Hanna Mirjam 1928 ja Aino Maria 1930. Tiukkaa ja niukkaa oli Miettisten elämä. Ei ollut varaa turhiin menoihin ja höllötyksiin. Mutta toimeen tultiin eikä valitettu.

Lasten käyttäminen kouluissa Kuopiossa oli kallista lystä. Minä kuitenkin pääsin opintielle. Enoni Taavetti Soininen oli Kuopion kaupungin I rakennusmestari. Hänen kodissaan sain halvan ja hyvän koulu-kortteerin. SOTA sotki asioita, ja niinpä päätettiin, että pyrkisin suorinta tietä ammattitutkintoon. Olin suorittanut rakennusalan harjoittelun teknilliseen opistoon, urheilu kiinnosti minua suuresti ja harimoin opiskelemaan Vierumäelle liikuntaneuvojaksi, mutta oli myös mahdollisuuksia toteuttaa äidin toive opettajan uralla. Näet Rauman keskikoulupohjaisen seminarin karsinnat olivat ensiksi, jo elokuussa 1945 kolmipäiväiset mittelöt. Minähän selvitin ne. Sillä tiellä sitten olen.

Isän pääharrastus oli kalastus; verkolla, rysällä tai katiskalla, mertakin on tuttu pyydys. Yläpihan vanhan isännän Taavetti Haposen kanssa kalastettiin yhdessä. Minä olin soutaja. Ainokin sanoo soutaneensa. Isäntä oli lihava, vene ”kynti”, sitä oli hankala soutaa. Minut herätettiin aamulla n. klo 5, että ehdittiin käydä kalassa, ja kalat ja talon maitotonkat ehdittiin viedä Kuopioon menevään laivaan. Minä tympäännyin soutuun. Ehkä minusta siksi ei tullut myöhemminkään kalamiestä.

Äitini oli vuosikymmenien ajan kylän pyhäkoulun opettaja, nelisenkymmentä vuotta.

Vanhin siskoistani oli Anna-Liisa. Hänestä äiti kirjoittaa: ”Anna-Liisan ikä oli 8 v 11 kk. Hän oli hyvinvoivan näköinen lapsi. Silmät harvinaisen suuret, kirkkaat sinisilmät. Iloisesti leikkien toisten lasten kanssa kirkonkylän alakansakoulussa (2. lk) kuluivat päivät, kunnes tuli ankara tauti, kurkkumätä (kuristaja) ja teki lopun säteilevästä elämästä Anna-Liisan kuolinpäivä 15. toukokuuta 1935.

Siskoni Hanna Mirjam (”Hannamilla”) s. 28.6. 1928 valmistui Tampereen yhteiskunnallisesta korkeakoulusta sosiaalihuoltajaksi. Hanna avioitui toimitusjohtaja, dipl.kauppias Antti Benjamin Huttusen kanssa Vieremällä. Antti Huttunen menehtyi liikenneonnettomuuden uhrina 7.11.1973. Hanna palveli Viere­män kunnan sosiaalitarkkaajana 1983 - 1990. Hanna ei saanut nauttia eläkevuosistaan ollenkaan, vaan kuoli syöpään, 1.11.1990.

Nuorin sisareni Aino Maria näki päivänvalon Vehmersalmen Kirnumäellä 1.7.1930. Aino valmistui Mikkelin apuhoitajakoulussa apuhoitajaksi ja palveli Iisalmen aluesairaalassa perushoitaja-nimikkeellä täydet eläkevuodet. Hän nauttii eläkevuosista puolisonsa autokirjastonhoitaja Pentti Partasen kanssa.

Jutun koonnut Mikko Miettisen muistelosta
Liisa Soininen

SOUTUMATKA JATKUU...

SOISALO - KAAVI

Jouko Soininen:

Edellisessä SOINISTEN PUUMERKISSÄ olleeseen Timo Soinisen mielenkiintoiseen artikkeliin palatakseni saanen kirjoittaa siihen jatko-osan.

Reitti Jääsken Äitsaaresta tänne Savon perukoille on varmaankin kulkenut järviä pitkin Haukivedelle. Tästä eteenpäin vaihtoehdot jäävät arvailun varaan, koska Clement Soinisen ”lokikirjamerkintöjä” ei ole käytettävissä. Karttaa tutkiessani päädyin siihen arvioon, että souu kohti uusia asumattomia erämaita tapahtui HEINÄVEDEN reittiä Kermajärven kautta Karvion kosken yläpuolelle. Täältä uudisasukkaiden tiet ovat eronneet:

a)
Clement perhekuntineen suuntasi Suvasveden kautta KURJALANRANNALLE.

b)
Muut Soiniset soutivat Varistaipaleen kapeikkojen kautta Juojärvelle asettuen asumaan VARISLAHTEEN. Täältä Soinisia siirtyi edelleen Ohtaansalmen kautta Rikkavedelle RIKKARANTAAN. Myöhemmin Soinisia siirtyi edelleen MAARIANVAARAAN.

Pidän tätä reittiä todennäköisempänä Soinisten asettumisena Varislahteen kuin Leppävirran reittiä Soisalons ympäri. Tuskin tulijoilla oli paikallistuntemusta kartoista puhumattakaan. ReitINVALINNAN määräsi tarve päästä autioihin erämaihin, jotka Kustaa Vaasa julisti 1542 Kruunun maiksi. Olavinlinnan isäntä Klemetti Henrikinpoika Krook käytti savolaista uudisasutusta levittäytymiseen yhä kauemmas itään ja pohjoiseen yli Novgorodin kanssa sovittujen rajojen. Seuraavasta Olavinlinnan isännästä Kustaa Finkestä tuli Klemetin asutusohjelman toteuttaja. Kaikesta edellä mainitusta seurasi runsaasti rajariitoja, jotka johtivat Karjalan kannaksella toistuviin yhteenottoihin venäläisten kanssa. Tämä kaikki selittäneen Soinisten lähdön Äitsaaresta.

Varislahdessa, Rikkarannalla ja Maarianvaarassa asui jo 1700 – luvulla runsaasti Soinisia, joista käytän myöhemmissä tutkimuksissani nimeä:

KAAVIN SOINISET. Miten läheinen sukulaisuussuhde Kaavin Soinisilla on Leppävirran ja Vehmersalmen Soinisiin? Tätä tutkimus ei pysty selvittämään. Clement Soininen löytyy 1540 – luvun veroluettelosta Leppävirran Kurjalanrannalta. Kaavin Soiniset asuivat uudisasukkaina kuninkaan verovapautuksen turvin ja siirtyivät kaskiviljelijöinä aina uusille alueille. Verottomuuteen vaikutti heikko toimeentulo johtuen katovuosista ja raja-alueella tapahtuvista vihollisen ryöstöretkistä. Taloja tuhottiin ja kokonaisia perheitä vietiin vangeiksi tai tapettiin. Nimistöissä Kaavin Soinisilla esiintyy yleisesti nimet OLLI, PAAVO ja ANTTI. Clement – nimi esiintyy vain kerran Rikkarannalla; Clement Soininen, (s. 07.03.1730). Varhaisin merkintä Soinisista Kaavin kirkonkirjoissa on Johan Soininen (s. 1648, Sarvivaarassa). 1800 – luvulla Soinisia siirtyi nykyisen Juankosken Hirvisaareen ja Tuohisaareen, jossa samaa sukua asuu edelleen.

Lähteet: Arvo M Soininen: Pohjois-Savon asuttaminen ja Kaavin srk:n rippikirjat alkaen vuodelta 1720

Katso viereisellä sivulla oleva kartta:

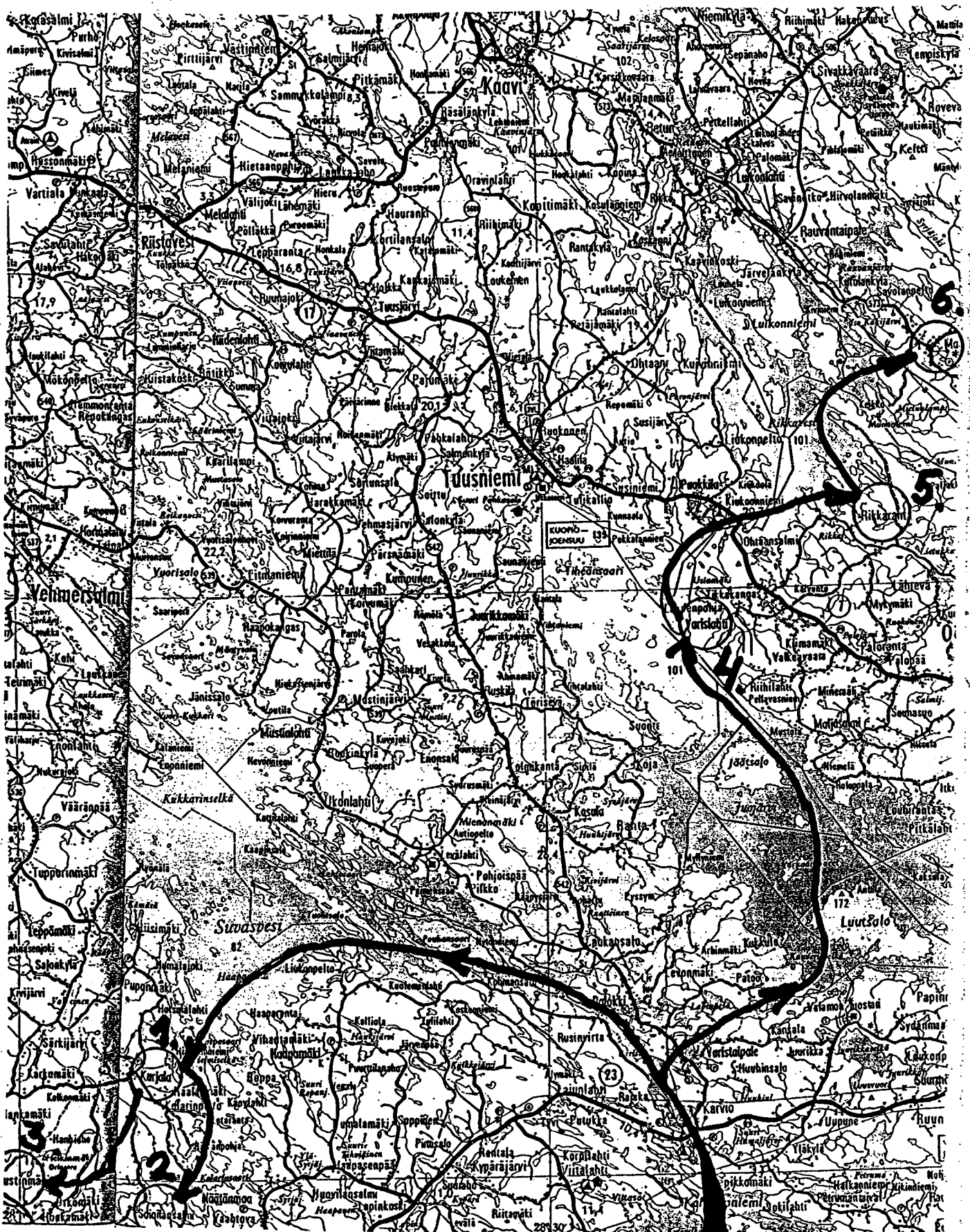
Sukuhaarojen tiet eroavat

Kartaan liittyvä paikkojen numerointi:

- 1 = Karjalanranta
- 2 = Soinilansalmi
- 3 = Mustinmäki
- 4 = Varislahti
- 5 = Rikkaranta
- 6 = Maarianvaara

KARTTA 1.200 000:

SOINISTEN SUKUHAAROJEN TIET EROAVAT



OIVA HALMETOJA

Soinisten suvun suuri urheilija



Oiva Halmetoja vanhuudenpäivillään
Varkaudessa

Oiva Halmetoja, 31.3.1920 Maaningalla syntynyt metsäteknikko on viettänyt lapsuutensa ja nuoruutensa Maaningan maisemissa, Kinnulanlahden Sinikivessä. Isänsä Jaakko Halmetoja oli kotoisin Kärsämäeltä, Pohjanmaan ja Savon rajamailta. Äidin puolen sukujuuret johtavat Maaningan Soinisten sukuhaaran kantaisään, Juonionlahden Klemetilässä vuonna 1798 syntyneeseen Petter Soiniseen, joka avioitui Maaningan Käärmelähdin, Kankkulan talon tyttären Maria Kankkusen (synt. 1806) kanssa ja siirtyi asumaan Maaningalle.

Oiva Halmetoja asui lapsuutensa toimitaassa asuinympäristössä. Osuusmeijeri, jossa hänen isänsä toimi konemestarina, oli tavallaan kaikkien tapahtumien keskipiste. Meijerin läheisyydessä asui lukuisa määrä meijerin henkilökuntaa, joka eli värikästä elämää hyvin kiinteässä yhteydessä toisiinsa. Urheilutoiminta oli virikkeellistä ja sen seurauksena rakennettiin urheilukenttä ja ampumarata. Urheilukentän viereen rakennettiin myös suojeluskunnan talo, joka toimi kylän keskeisenä kokoontumispaikkana.

Oiva Halmetojan oman kertoman mukaan elämä Sinikivessä oli niukkaa, mutta antoisaa. Hänen isänsä halusi kouluttaa lapsiaan varallisuuden sallimissa rajoissa. Niinpä Oiva sai käydä keskikoulua Kuopiossa. Vartuttuaan nuorukaiseksi Oiva astui sotaväkeen vapaaehtoisena 5.1.1939. Hän kävi aliupseerikoulun ja meni upseerikoulutukseen ilmasotakouluun. Oiva valmistui järjestyksessään toiselta tähtystäjäkursilta upseeriksi. Koko jatkosodan ajan hän toimi tähtystäjäupseerina. Sotilasarvoltaan hän oli luutnantti.

Sodan jälkeen, vuonna 1945, Oiva hakeutui Evon metsäopistoon Lammille, josta valmistui metsäteknikoksi pari vuotta myöhemmin. Työura alkoi A. Ahlström Oy:n palveluksessa ensin puuvaraston hoitaja ja sen jälkeen kuljetuspäällikön tehtävissä, eläkeikään saakka. Yhtäjaksoinen työura kesti 32 vuotta ja 8 kuukautta. Perhe on koko ajan asunut Varkaudessa.

Urheilutoiminta oli Sinikivessä vilkasta ja lähes ainoa vapaa-ajan virikkeellinen toimintamuoto. Nuoret miehet tapasivat iltaisin urheilukentällä, jossa kilpaurheilu alkoi kehittyä. Sinikiven läheisyydessä Virranniemessä asuivat Pirosen veljekset Jukka ja Jaakko. Jukka tuli sittemmin tunnetuksi kilpaurheilussa seiväshyppääjänä ja Jaakko puolestaan metsähallituksen pääjohtajana.

Oiva harrasti ensin telinevoimistelua ja myöhemmin innostui moukarinheitosta. Ankaran harjoittelun ja kilpailuvietin innoittamana urheilu-ura eteni maaottelu- ja olympiakisatasolle saakka. Vasta 29-vuotiaana hän aloitti todellisen kilpaurheilun. Varkaudessa oli siihen aikaan hyvät edellytykset harjoitella moukarinheittoa ja niinpä hän 31-vuotiaana osallistui ensimmäiseen Ruotsi - Suomi maaotteluun. Hänen huippu-urheilusaavutuksistaan merkittävimmät ovat osallistuminen Helsingin olympiakisoihin 1952 ja Euroopan mestaruuskisoihin vuonna 1954. Kalevan kisoihin hän on osallistunut 10 kertaa, joista voittanut neljä Suomen mestaruutta ja kolme kertaa tullut toiseksi.

Oiva Halmetoja viettää rauhallisia eläkepäiviään Varkaudessa. Lapset ovat luoneet omat elämänsä, tytär asuu Lontoossa ja poika Helsingissä.

Veli Nykäsen tekstiä muokannut Liisa Soininen